

نام درس: دناى اديب نام دبیر: غزاله صادق زاده

مبحث: درباره ی حکیم خیام نیشابوری

مقطع: دبستان پایه: چهارم-پنجم-ششم

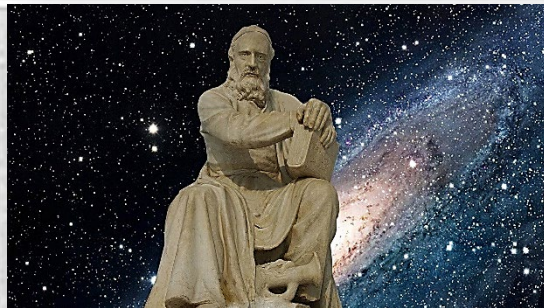

<http://www.NastaliqOnline.ir>

خیام
افسوس که سرمایه ز کف بیرون شد
واز دست اجل بسی جگرها خون شد
کس نماند از آن جهان که پرسم از وی
احوال مسافران عالم چون شد

سخنی چند درباره ی حکیم خیام

نام حکیم یا دانشمند **عمر خیام نیشابوری** به شکل کامل غیاث الدین ابوالفتح عمر بن ابراهیم خیام نیشابوری) در ۲۸ اردیبهشت ۴۳۹ هجری در نیشابور متولد شد. وی فیلسوف، ریاضی دان، ستاره شناس و شاعر **رباعی سرای** ایرانی و بزرگترین دانشمند **قرن پنجم** در **دوره ی سلجوقی** بود.

خیام در زمان خود دارای مقام و شهرت بسیار بود و معاصران او همه وی را به لقب های بزرگی مانند **امام، فیلسوف و حجة الحق** ستوده اند. گرچه جایگاه علمی خیام برتر از جایگاه ادبی اوست، ولی آوازه ی او مدیون نگارش **رباعیاتش** است که شهرت جهانی دارد. با وجود آنکه رباعیات خیام به بیشتر زبان های زنده برگردان شده، آوازه ی وی در غرب بیشتر مدیون ترجمه ی رباعیات او توسط ادوارد **فیتزجرالد** به زبان انگلیسی است.

او از بزرگترین دانشمندان عصر خود به حساب می آمد و دارای هوشی فوق العاده بوده و حافظه ای نیرومند و قوی داشت.

شهرت خیام گرچه بیشتر به شاعری است اما در واقع خیام فیلسوف و ریاضیدانی بود که به آثار ابوعلی سیناپرداخت و یکی از خطبه های معروف او را در باب یکتایی خداوند به فارسی ترجمه کرد. اولین اشاره ای که به شعر خیام شده، ۱۰۰ سال پس از مرگ اوست.

او به دو زبان فارسی و عربی هم شعر می سرود و در علوم مختلف کتاب های با ارزشی نوشته است. خیام **منجم** بود و تقویم امروز ایرانی، حاصل محاسباتی است که او و عده ای از دانشمندان دیگر، در زمان جلال الدین ملک شاه سلجوقی انجام دادند و به نام وی **تقویم جلالی** خوانده می شود. خیام علاوه بر **ریاضی و نجوم، در فلسفه، تاریخ جهان، زبانشناسی و فقه** تبحر داشت. از آثار معروف فارسی منسوب به عمر خیام، رساله **نوروز نامه** است که با نثری ساده و شیوا، پیدایی نوروز و آداب برگزاری آن را در دربار ساسانیان بازگو کرده است.

رباعی

رباعی (به معنی چهارتایی یا چهارگانی) یکی از قالب های شعر فارسی، متشکل از دو بیت (چهار مصراع) است. رعایت قافیه در مصراعهای نخست، دوم و چهارم الزامی و در مصراع سوم اختیاری است. شعرای اولیه، به گفتن رباعیات چهار قافیه‌ای گرایش داشتند، اما به تدریج و از اوایل قرن ششم هجری، شکل سه مصراعی قافیه در رباعی رایج شد.

معروف‌ترین رباعی‌سرا در تاریخ ادب فارسی حکیم عمر خیام نیشابوری است که مجموعه اشعار وی به رباعیات خیام مشهور است. رباعیات عطار، مولوی، اوحالدین کرمانی و باباافضل کاشی نیز شهرت دارند. در دوران معاصر، نیما یوشیج به سرودن رباعی اشتیاق تمام از خود نشان داد و بیش از ۱۸۰۰ رباعی از او بجای مانده است.

مجتمع آموزشی هوشمند خدیجه کبری (س)

www.kksec.org

<https://instagram.com/khadijekobra1368>